

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen"

COM(2011) 844 final – 2011/0412 (COD)

(2013/C 11/17)

Huvudföredragande: **Giuseppe Antonio Maria IULIANO**

Den 25 juli 2012 beslutade rådet att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen"

COM(2011) 844 final – 2011/0412 (COD).

Den 17 september 2012 gav kommitténs presidium facksektionen för yttre förbindelser i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med tanke på ärendets brådskande karaktär (artikel 59 i arbetsordningen) utnämnde Europeiska ekonomiska och sociala kommittén vid sin 484:e plenarsession den 14–15 november 2012 (sammanträdet den 15 november) Giuseppe Antonio Maria Iuliano till huvudföredragande och antog följande yttrande med 152 röster för, 2 röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar det breda spektrum av rättigheter som Europaparlamentets ändringsförslag omfattar, med särskild tonvikt på jämställdhetsfrågor, invandrares rättigheter, vikten av att människor med funktionsnedsättning inkluderas samt minoriteters rättigheter.

1.2 Kommittén stöder hänvisningen till den helhetssyn som EU bör anlägga när det gäller mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, inklusive deras odelbarhet⁽¹⁾. Mot denna bakgrund menar EESK att större vikt bör ges åt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Skyddet av de arbetsnormer som fastställs i ILO:s konventioner är nu mer än någonsin en hörnsten i demokratiutvecklingen.

1.3 Vi stöder tillägget av rätten till arbete och rätten till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, inklusive rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar, i samband med främjandet av grundläggande arbetsnormer och företagens sociala ansvar⁽²⁾. När det gäller den sistnämnda punkten bör man uttryckligen hänvisa till FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter⁽³⁾. Vi stöder också främjandet av rätten till fri företagsamhet.

1.4 Mot denna bakgrund bör föreningsfriheten och den kollektiva förhandlingsrätten uttryckligen nämnas, liksom stöd till

arbetsmarknadens parter och social dialog i syfte att främja genomförandet av de internationella arbetsnormerna.

1.5 EESK gläder sig över att större vikt ges åt utvecklingen av ett oberoende civilt samhälle, vilket kommer att bidra till demokratisering och välfungerande samhällsstyrning, inklusive inhemsk ansvarsskyldighet⁽⁴⁾. Därför bör civilsamhällesorganisationernas roll prioriteras och stärkas genom denna förordning (på nationell, regional och internationell nivå), bl.a. genom att organisationerna medverkar direkt i den politiska dialogen under programplaneringen⁽⁵⁾.

1.6 EESK stöder behovet av att stärka EU-delegationernas kapacitet i partnerländerna, eftersom delegationerna i allt större utsträckning behöver relevant sakkunskap om mänskliga rättigheter och demokratistöd samt kännedom om det civila samhällets utveckling⁽⁶⁾. Delegationernas roll kommer också att vara avgörande för att trygga samstämmigheten med EU:s andra instrument för yttre förbindelser, såsom finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete och Europeiska utvecklingsfonden, när det gäller stöd till det civila samhället på nationell nivå.

1.7 Vi stöder uppmaningen till flexibla förfaranden som bör vara tillräckligt tillgängliga för stödmottagarna och leda till en minskning av den administrativa bördan (särskilt i nödsituationer)⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen", utskottet för utrikesfrågor, föredragande Alexander Graf Lambsdorff, punkt 6, se fotnot 2.

⁽²⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition, artikel 2.1 b ix.

⁽³⁾ <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>.

⁽⁴⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition, punkt 9.

⁽⁵⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition, punkt 11a.

⁽⁶⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition, punkt 15a.

⁽⁷⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition, punkt 16d.

1.8 Slutligen påminner kommittén om att den måste vara delaktig också i programplaneringen för instrumentet, särskilt när det gäller årlig och flerårig strategisk planering samt halvtidsöversyn och utvärderingar.

2. Bakgrund

2.1 Efter en remiss från rådet har Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) utarbetat det här yttrandet om kommissionens "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen" ⁽⁸⁾.

2.2 Förslaget genomgår för närvarande första behandlingen i Europaparlamentet ⁽⁹⁾ i enlighet med medbeslutandeförfarandet.

2.3 Europaparlamentet har redan föreslagit olika ändringar som kommer att bli föremål för förhandlingar mellan Europaparlamentet och rådet. Enligt planerna ska den föreslagna förordningen antas slutgiltigt under 2013 och träda i kraft 2014.

2.4 Denna förordning ska ersätta den gällande rättsliga grunden för det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR) ⁽¹⁰⁾, EU:s särskilda finansieringsinstrument till stöd för verksamhet som bidrar till att skydda mänskliga rättigheter och demokrati i tredjeländer.

2.5 EESK har nyligen arbetat med denna fråga och antog 2009 ett yttrande på eget initiativ om det instrumentet ⁽¹¹⁾ med en utvärdering av instrumentet och särskilda rekommendationer.

2.6 Med det här yttrandet vill EESK bygga vidare på dessa rekommendationer och lägga fram ytterligare förslag beträffande den föreslagna förordningen, med hänsyn tagen till de ändringsförslag som Europaparlamentet nyligen lagt fram.

3. Ytterligare kommentarer

3.1 Som i sitt tidigare yttrande ⁽¹²⁾ upprepar EESK i det här yttrandet att ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter måste ges större vikt i EU:s politik i allmänhet genom utnyttjande av tillgängliga tematiska instrument, såsom detta nya instrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter.

⁽⁸⁾ COM(2011) 844 final.

⁽⁹⁾ Se Europaparlamentets förhandlingsposition om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen", utskottet för utrikesfrågor, föredragande: Alexander Graf Lambsdorff.

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2006 av den 20 december 2006 om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen, EUT L 386, 29.12.2006, s. 1.

⁽¹¹⁾ Se EESK:s yttrande "Det europeiska instrumentet för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR)", EUT C 182, 4.8.2009, s. 13.

⁽¹²⁾ Se EESK:s yttrande EUT C 182, 4.8.2009, s. 13.

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter kan ofta vara en utgångspunkt för senare stöd för medborgarliga och politiska rättigheter. Såsom kommissionen har påpekat ⁽¹³⁾ har globaliseringen och händelser på senare tid såsom den arabiska våren visat att ojämlikhet, diskriminering och exploatering är de nya utmaningarna för ett fullödigt främjande av de mänskliga rättigheterna. Skyddet av arbetstagarnas rättigheter och alla närstående rättigheter i enlighet med ILO:s konventioner är därför mer än någonsin en hörnsten i detta avseende. Därför bör föreningsfriheten och den kollektiva förhandlingsrätten uttryckligen nämnas i förordningen, liksom stöd till arbetsmarknadens parter och social dialog ⁽¹⁴⁾ i syfte att främja genomförandet av de internationella arbetsnormerna ⁽¹⁵⁾. Samtidigt vill EESK betona vikten av att främja rätten till fri företagsamhet som en central princip för ekonomiska och sociala rättigheter.

3.2 Kommittén sätter stort värde på betydelsen av detta tematiska instrument, som genom sitt oberoende är avgörande för att bevara civilsamhällesorganisationernas självständighet och initiativrätt i kampen mot människorättskränkningar och för att främja och bevara verklig demokrati. Som kommissionen med rätta sade nyligen i sitt meddelande "En grund för demokrati och hållbar utveckling: EU:s samarbete med det civila samhället på området yttre förbindelser" ⁽¹⁶⁾: "Ett inflytelserikt civilsamhälle är ett viktigt inslag i alla demokratiska system och en tillgång i sig. Det står för och främjar mångfald och kan bidra till en mer ändamålsenlig politik på olika områden, en mer rättvis och hållbar utveckling och tillväxt för alla. Det är en viktig aktör när det gäller att främja fred och konfliktlösning. Som språkrör för medborgarnas angelägenheter verkar det civila samhällets organisationer aktivt i offentliga sammanhang, där de deltar i initiativ för att främja deltagandedemokrati." EESK anser därför att stöd till det civila samhällets organisationer bör prioriteras i förordningen, bl.a. genom medverkan i mekanismerna för politisk dialog på nationell, regional och global nivå vid programplaneringen för instrumentet.

3.3 EESK betonar behovet av att röra sig mot en mer samstämmig ram för stödprogram för det civila samhällets organisationer inom EU:s olika finansieringsinstrument för yttre åtgärder, t.ex. det instrument som behandlas i detta yttrande, finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete (geografiska och tematiska program) och Europeiska utvecklingsfonden.

⁽¹³⁾ "Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – effektivare metoder", gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet, COM(2011) 886.

⁽¹⁴⁾ Såsom EESK redan har framhållit "borde den sociala dialogen uttryckligen anges som en prioritering eftersom den är ett självständigt instrument för olika intressegruppers deltagande och representation och också för förlikning mellan dessa grupper, som är just arbetsmarknadens parter (arbetsgivare och arbetstagare). Den sociala dialogen är en metod som låter parterna framföra sina respektive ståndpunkter, och utifrån dessa nå en egen överenskommelse. Principen om lika representation och bekräftelsen av demokratins grundläggande principer är således inbyggd i denna process. Den sociala dialogen utgör därför ett konkret bevis på utövat av yttrandefriheten och föreningsfriheten som enligt EIDHR-förordningen 'är en förutsättning för politisk pluralism och den demokratiska processen.'" Se EESK:s yttrande 53/2009, punkt 5. 2, s. 9.

⁽¹⁵⁾ Här vill vi framhålla att social dialog redan ingår i strategidokumentet för EIDMR 2011–2013 och att mötes- och föreningsfriheten, inklusive rätten att bilda och ansluta sig till en fackförening och den kollektiva förhandlingsrätten, ingår i den årliga handlingsplanen för EIDMR 2011.

⁽¹⁶⁾ COM(2012) 492 final.

Vi efterlyser därför en förstärkning av de interna samordningsmekanismerna under programplaneringsfaserna mellan de berörda organen, t.ex. Europeiska utrikestjänsten, GD Utveckling och samarbete – EuropeAid och medlemsstaterna själva. Detta gäller särskilt på landsnivå, där EU-delegationerna ska spela en avgörande roll när det gäller att trygga samstämmigheten och komplementariteten mellan de olika stödprogrammen för det civila samhällets organisationer. Kommittén välkomnar därför initiativet att utarbeta "EU:s färdplaner för samarbete med det civila samhällets organisationer" ⁽¹⁷⁾ på landsnivå, som bör leda till och trygga en strukturerad dialog och ett strategiskt samarbete och därigenom göra EU:s åtgärder mer samstämmiga och effektiva.

3.4 Mot denna bakgrund är det mycket viktigt att det finns tillräcklig kapacitet på delegationsnivå för att kunna interagera till fullo med det civila samhällets organisationer, förstå mångfalden av aktörer och dessa organisationers specifika roller och således sörja för ett mer strategiskt engagemang. Kommissionen anger själv i sitt meddelande att "regelbunden och deltagandebaserad kartläggning av alla olika aktörer och av nätverk och plattformar på nationell och sektorsnivå rekommenderas" ⁽¹⁸⁾. EESK stöder till fullo detta synsätt och erinrar om vikten av att stödja inkluderande och öppna ordningar för dialog med oberoende och representativa civilsamhällesorganisationer på landsnivå.

3.5 Slutligen påminner kommittén om att den också kan vara delaktig i programplaneringen för instrumentet, särskilt

när det gäller årlig och flerårig strategiplanering samt halvtidsöversyn och utvärderingar. På så sätt kan kommittén föra vidare resultaten av sitt arbete med partnererna i det civila samhället i de tredjeländer med vilka EESK har särskilda förbindelser (rundabordskonferensen med Indien, Europa–Medelhavsområdet, AVS-länderna, Latinamerika etc.). Vi skulle också vilja rådfrågas vid halvtidsöversynen och utvärderingarna av instrumentet.

3.6 EESK ämnar spela en aktiv roll i denna process med utgångspunkt i egna erfarenheter och "referensnätverk" (näringslivsorganisationer och arbetsmarknadsparter i hela världen samt ekonomiska och sociala råd, där de är aktiva och representativa).

3.7 Kommittén kan också spela en viktig roll gentemot det civila samhället när det gäller valuppföljning i syfte att befästa de demokratiska systemen.

3.8 För tre år sedan inrättade EESK en uppföljningskommitté för EIDMR med uppgift att i) tillgodose brådskande behov av samråd inom ramen för de nya förfaranden som inrättats för finansieringsinstrumenten och ii) övervaka programplaneringen för och genomförandet av EIDMR. Uppföljningskommittén fick också till uppgift att analysera övriga EU-instrument som sätts in i tredjeländer och hade även ett effektivt samarbete med kommissionen och Europaparlamentet. Den nuvarande kommittén skulle kunna utvecklas till en mer strukturerad underkommitté inom EESK som kan samverka med de olika tillgängliga stödprogrammen för det civila samhällets organisationer i tredjeländer inom ramen för EU:s olika finansieringsinstrument.

Bryssel den 15 november 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽¹⁷⁾ "En grund för demokrati och hållbar utveckling: EU:s samarbete med det civila samhället på området yttre förbindelser", COM(2012) 492 final, s. 9.

⁽¹⁸⁾ COM(2012) 492 final, s. 9.